

ALRUTZ' ADVOKATBYRÅ AB

Advokater:

LOUIS VASSEUR · THOMAS CARLBERG · MATS BJÖRK

SUSANNE ÅBERG WITT-STRÖMER · MATS ERICSSON

OWE BJÖRK · MIKAEL ALRUTZ ·

Biträdande jurister:

MALIN GUSTAFSSON · JOHAN STENBERG

Miljörätt, vattenrätt,
expropriation, gruvrätt, fastighetsrätt,
frågor om elektrisk kraft, m.m.
Styrelsens säte: Stockholm
Etablerad 1909

Postadress: Box 7493 · 103 92 Stockholm
Besöksadress: Mäster Samuelsgatan 4
Telefon: 08-679 73 65 · Telefax: 08-611 25 74
e-post: post@alrutz.se
Organisationsnummer: 556145-0080
Bankgiro: 117-6411 · Postgiro: 83 27 47-0

Stockholm den 4 november 2008

Dnr 3785/11

AN

Söderhalls Renhållningsverk AB
Box 63
186 21 VALLENTUNA

Att. Charlotta Andersson

Tillstånd till befintlig och planerad verksamhet vid
återvinningsanläggning vid Hagby i Täby kommun, Stockholms län;
prövotidsfrågor

Miljödomstolens deldom av den 3 september 2008 har nu vunnit laga kraft. Huvudexemplaret av domen, försett med lagakraftbevis, översändes härmed för arkivering hos Er.

Med vänlig hälsning

Annchristine Nielsen
Sekreterare

SÖKANDE

Söderhalls Renhållningsverk Aktiefbolag (SÖRAB), 556197-4022, Box 63
186 00 Vallentuna

Ombud: Advokat Mats Björk, Alritz' Advokatbyrå AB, Box 7493
103 92 Stockholm

SAKEN

Tillstånd till befintlig och planerad verksamhet vid återvinningsanläggning (SNI-kod 90.004-1) vid Hagby i Täby kommun, Stockholms län; prövotidsfrågor.

Ao: 129/61; x:659725; y:162460; Karta 10 I NV; Avd V, Blad 4

DOMSLUT

Miljödomstolen avslutar prövotidsförordnandet med avseende på utsläppet av lakvatten i deldomen den 3 april 2001, upphäver de provisoriska föreskrifterna P1 och P2 samt föreskriver följande slutliga villkor för utsläppet av lakvatten från den avslutade deponin i Hagby.

9. Mängden föroreningar i behandlat lakvatten får efter lokal rening vid utsläpp i recipienten (Stora Värtan) inte överskrida nedan angivna riktvärden* beräknade som årsmedelvärden.

Ämne	Mängd utsläpp efter rening(kg/år)
Kvicksilver (Hg)	0,001
Kadmium (Cd)	0,01
Krom (Cr)	1,8
Koppar (Cu)	1,1
Nickel (Ni)	1,8
Bly (Pb)	0,2
Zink (Zn)	2,5
Totalt organiskt kol (TOC)	8 000
Totalt kväve (N _{tot})	2 000
Totalfosfor (P _{tot})	22

NACKA TINGSRÄTT
Enhet 4
BEVIS 2008-11-03
 Beslutet Domen
har vunnit laga kraft.

Henstin Gustavsson

Dok.Id 80579

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 00 E-post: nacka.tingsratt@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag - fredag 08:30-16:00

10. Lakvatten får avledas till Käppalaverket endast då risk för överskridanden av fastställda begränsningsvärden föreligger till följd av driftstörningar och dylikt och endast under förutsättning att huvudmannen för verket godkänner avledningen.

Miljödomstolen uppskjuter frågan om fastställandet av slutliga villkor för utsläpp av dag- och processavloppsvatten från Hagby återvinningsanläggning.

Miljödomstolen ålägger bolaget att genomföra, ekotoxikologiska undersökningar av det förbehandlade processvatten från olika behandlingsytor och, vid behov, en utredning om kompletterande reningsteknik. Utredningen inklusive förslag till slutliga villkor skall ges till miljödomstolen senast den 31 december 2012.

Följande provisoriska föreskrifter gäller till dess annat bli beslutat:

- P3. En referensgrupp med deltagare från Täby kommun, Käppalaförbundet, länsstyrelsen och bolaget (sammankallande) skall under provotiden kontinuerligt följa driften av processvattenbehandlingen och eventuellt utsläpp till mark, yt- och grundvatten. Bolaget skall kontinuerligt informera referensgruppen om provtagningsresultaten m.m. enligt gemensamt uppgjort program för provotiden.
- P4. Följande riktvärden* och årsmedelvärden gäller för utsläppet av processavloppsvatten till Käppalaverket:

Parameter	Riktvärde (årsmedelvärde)
Bly (Pb)	50 µg/l
Kadmium (Cd)	0,5 µg/l
Koppar (Cu)	200 µg/l
Krom (Cr)	50 µg/l
Kvicksilver (Hg)	0,5 µg/l
Nickel (Ni)	50 µg/l
Zink (Zn)	200 µg/l

*Med riktvärde avses ett värde som om det överskrids medför en skyldighet för verksamhetsutövaren att vidta sådana åtgärder så att värdet kan innehållas.

TIDIGARE PRÖVNING

Miljödomstolen lämnade genom deldom 2001-04-03 SÖRAB tillstånd enligt miljöskyddslagen till verksamhet vid Hagby återvinningsanläggning i Täby kommun, Stockholms län. Tillståndet omfattar följande avfallsslag, hantering och mängder:

<i>Avfallsslag</i>	<i>Hantering</i>	<i>Maximalt mottagen mängd (ton/år)</i>
Hushållsavfall	Mottagning, sortering, demontering av elektronikskrot, mellanlagring och omlastning	80 000, varav högst 9 000 ton elektronikskrot
Industri- och grovavfall	Mottagning, sortering, flisning av bränslefraktioner, mellanlagring (högst 15 000 ton flis och andra bränslefraktioner i mellanlager) och utlastning	125 000
Trädgårdsavfall o.d.	Mottagning, kompostering, mellanlagring (högst 20 000 ton kompost i lager) och utlastning	20 000
Farligt avfall	Mottagning, sortering, omförpackning, mellanlagring (högst 100 ton i lager) och utlastning	1 000

Utöver dessa avfall får till avfallsanläggningen föras konstruktions-, täck-, tätning- och vegetationsmassor i erforderlig omfattning.

Miljödomstolen sköt därvid under en prøvotid upp avgörandet av frågan om villkor för utsläpp av lakvatten och förorenat dagvatten. Vidare ålade miljödomstolen SÖRAB att under prøvotiden i samråd med tillsynsmyndigheten och Käppalaförbundet bygga ut en anläggning för behandling av lakvatten och förorenat dagvatten och vid behov även pröva annan reningsteknik än den som redovisats i ansökan samt undersöka effekten av vidtagna åtgärder, följa pågående forskning beträffande effekterna på miljön genom utsläpp av lakvatten och genomföra en studie av avfallsområdets vattenbalans. Slutligen ålade miljödomstolen bolaget att till domstolen redovisa vidtagna åtgärder beträffande lakvattenhanteringen jämte en utvärdering av vattenbalansen i avfallsanläggningen i dess helhet (nederbörd, avdunstning, lakvatten och dagvatten avseende avfallsområdet samt även tillförsel av yt- och grundvatten från omgivningen) och en sammanställning av reningsresultat och utsläpp med en jämförelse av utsläppen i förhållande till aktuella forskningsresultat

beträffande lakvattenseffekter i miljön samt ett förslag till slutliga villkor för utsläpp av lakvatten. Som provisoriska föreskrifter under provotiden föreskrev miljödomstolen följande.

- P1. Mängden föroreningar i behandlat lakvatten får efter lokal rening vid utsläpp i recipienten (Stora Värtan) inte överskrida nedan angivna riktvärden beräknade som årsmedelvärden.

Ämne	Mängd utsläpp efter rening (kg/år)
Kvicksilver (Hg)	0,005
Kadmium (Cd)	0,05
Krom (Cr)	0,8
Koppar (Cu)	1,4
Nickel (Ni)	0,8
Bly (Pb)	0,4
Zink (Zn)	5,8
Totalt organiskt kol (TOC)	6 000
Totalt kväve (Ntot)	2 000
Totalfosfor (Ptot)	30

- P2. Halten föroreningar i behandlat lakvatten får efter lokal rening vid utsläpp i recipienten (Stora Värtan) som riktvärden inte överskrida nedan angivna riktvärden.

Ämne	Halt efter rening
Hg	0,02 µg/l
Cd	0,5 µg/l
Cr	15 µg/l
Cu	25 µg/l
Ni	15 µg/l
Pb	7 µg/l
Zn	100 µg/l
TOC	100 mg/l
Ntot	35 mg/l
Ptot	0,5 mg/l

- P3. En referensgrupp med deltagare från Täby kommun, Käppalaförbundet, länsstyrelsen och bolaget (sammankallande) skall under provotiden kontinuerligt följa driften av lakvattenbehandlingen och eventuellt utsläpp till mark, yt- och grundvatten. Bolaget skall kontinuerligt informera referens-

gruppen om provtagningsresultaten m.m. enligt gemensamt uppgjort program för prøvotiden.

Miljödomstolen har i deldom 2003-12-18 respektive deldom 2006-02-28 medgivit uppskov för redovisning av prøvotidsutredningen till senast 2007-12-31.

YRKANDEN M.M.

SÖRAB yrkar att miljödomstolen skall upphäva prøvotidsförordnandet i deldomen den 3 april 2001.

SÖRAB yrkar att miljödomstolen skall föreskriva slutliga villkor för utsläpp av lakvatten i enlighet med bolagets förslag nedan.

SÖRAB yrkar att miljödomstolen skall skjuta upp avgörandet av frågan om villkor för utsläpp av processvatten under en prøvotid, ålägga bolaget att under prøvotiden genomföra de nedan angivna utredningarna och redovisa resultatet härav, med förslag till slutligt villkor, till miljödomstolen senast den 31 december 2012 samt föreskriva de provisoriska föreskrifter som föreslagits nedan.

ANSÖKAN

Genomförd prøvotidsutredning

Resultatet av den genomförda prøvotidsutredningen kan sammanfattas enligt följande.

Den i 2001 års deldom angivna reningsanläggningen togs i drift under sommaren 2002. Nämda anläggning består av ett uppsamlingsmagasin, översilningsytor (för nitrifikation av ammoniumkväve till nitratkväve), en våtmarksdamm (för omvandling av nitratkvävet till kvävgas) ett filter (för absorption av lösta ämnen) och avskiljning av partiklar samt dammar, vattenfall och diken (för avskiljning av metaller och närsalter).

År 2006 separerades lakvatten och processvatten. I dag behandlas endast lakvatten i reningsanläggningen, medan processvatten leds till Käppalaverket efter förbehandling. Lakvattnet behandlas under den varma delen av året. Under övrig tid återförs det till deponin. Behandlat lakvatten släpps ut i Stora Värtan via en dagvattentunnel.

Reduktionen av behandlingsbart kväve i reningsanläggningen har under provotiden varierat mellan 40-99 % med en årsmedelhalt av N_{tot} i det renade vattnet om ca 30 mg/l. Ammoniumkvävehalten i det renade vattnet har varierat mellan < 1 mg/l till 61 mg/l.

Lakvattnet innehåller låga halter av metaller, suspenderade ämnen och fosfor. Fosfor förbrukas i nitrifikationsprocessen och utgör en bristvara i reningsanläggningen.

De organiska ämnena som förekommer i lakvatten bedöms vara svårnedbrytbara, vilket innebär att reningsanläggningen inte har någon effekt på dessa ämnen. De bedöms dock – på grundval av ekotoxikologiska undersökningar som SÖRAB låtit genomföra – inte som potentiellt bioackumulerbara eller toxiska för vattenlevande organismer.

Flödet av lakvatten, inklusive processvatten, har under provotiden varierat mellan 45 000 och 112 000 m³ per år. En vattenbalans, baserad på en nederbörd om 600 mm/år och en avbördning om 25 % samt en effektiv styrning av tillflödet av yt- och grundvatten från omgivningen visar på ett lakvattenflöde om ca 72 000 m³/år.

Som alternativ reningsteknik redovisas SBR-teknik (satsvis biologisk rening), indunstning och filtrering samt särskild rening av tungmetaller. Merkostnaderna som dessa metoder skulle innebära bedöms som oskäligen enligt 5 § miljöskyddslagen med hänsyn till de begränsade fördelar som metoderna skulle innebära.

Vad beträffar förorenat dagvatten från återvinningsanläggningen (dag- och processvatten) har SÖRAB under provotiden installerat ytterligare utrustning för förbehandling. Provtagningar som utförts efter det att SÖRAB genomförde den senaste åtgärden visar att de generella krav som Käppalaförbundet ställer på anslutna industriavloppsvatten innehålls. SÖRAB avser att göra en ny ekotoxikologisk undersökning avseendet det förbehandlade processvattnet och, vid behov, utreda kompletterande reningsteknik. Resultatet av dessa utredningar kommer att kunna redovisas till miljödomstolen senast den 31 december 2012. Anledningen till den förhållandevis långa utredningstiden är att SÖRAB planerar vissa förändringar i sin verksamhet som behöver följas upp under den föreslagna provotiden.

Förslag till villkor

SÖRAB:s slutsats är att kvävehalterna i det behandlade lakvattnet (totalkväve och ammoniumkväve) inte kan ge upphov till akuttoxiska effekter i recipienten, bland

annat med hänsyn till den utspädning som sker i dagvattentunneln. Det bör därför vara den totala belastningen av kväve i den övergödda recipienten som skall begränsas.

Inte heller bedöms halterna av metaller, fosfor och suspenderade ämnen ge upphov till negativa konsekvenser i recipienten. Dessa halter bedöms som låga redan i det obehandlade lakvattnet.

Organiska ämnen (TOC) bedöms som svårnedbrytbara, vilket innebär att de inte går att behandla i reningsanläggningen, samtidigt som de inte orsakar någon direkt syreförbrukning i recipienten. TOC i lakvattnet bedöms dessutom inte som toxiskt för vattenlevande organismer eller som bioackumulerbart.

Utifrån ovanstående slutsatser föreslår SÖRAB att följande riktvärden för utsläpp av föroreningar med lakvatten till Stora Värtan:

	Förslag till riktvärde (kg/år)
Cd	0,01
Cu	1,1
Cr	1,8
Hg	0,001
Ni	1,8
Pb	0,2
Zn	2,5
N _{tot}	2 000
P _{tot}	22
TOC	8000

Vidare föreslår SÖRAB följande villkor avseende avledning av lakvatten vid drift-avbrott i bolagets anläggning.

Lakvatten får avledas till Käppalaverket i händelse av driftavbrott, förutsatt att lakvattnet klarar de kriterier som Käppalaförbundet ställer på att ansluta lakvatten.

Vad beträffar processvatten föreslår SÖRAB att provotiden förlängs. Bolaget åtar sig att under den förlängda provotiden genomföra den ovan angivna, ekotoxikologiska undersökningen och, vid behov, en utredning om kompletterande renings-teknik. Som provisorisk föreskrift föreslås följande riktvärden och årsmedelvärden, baserade på Käppalaförbundets krav på anslutna industrivatten.

Parameter	Provisonsriktvärde (årsmedelvärde)
Bly (Pb)	50 µg/l
Kadmium (Cd)	0,5 µg/l
Koppar (Cu)	200 µg/l
Krom (Cr)	50 µg/l
Kvicksilver (Hg)	0,5 µg/l
Nickel (Ni)	50 µg/l
Zink (Zn)	200 µg/l

SYNPUNKTER

Länsstyrelsen

Processavloppsvatten

Länsstyrelsen accepterar bolagets föreslagna riktvärden. Prövotiden bör dock begränsas till 3 år från det datum miljödomstolens dom har vunnit laga kraft. Länsstyrelsen bedömer att 3 år bör räcka för att följa de förändringar som bolaget anger kommer att ske i verksamheten.

Lakvatten

Process/dagvatten kopplades bort från lakvattenanläggningen vid halvårsskiftet 2006. De totala årsvolymerna innan bortkopplingen varierade mellan 31 000 och 112 000 m³ under åren 2002-2005. Det inträffade ett större driftavbrott första månaderna under 2007 med följden att stora volymer lakvatten behövde avledas till Käppalaverket och att uppehållstiden i reningsanläggningen var mycket kort med försämrade kväveresultat som följd. Lakvattenvolymen var 43 000 m³ 2006 och 44 895 m³ 2007. Den förväntade lakvattenvolymen uppges som mest uppgå till 72 000 m³/år. Lakvattnet uppges stå för 1-3 % av totala flödet i dagvattentunneln till utsläppspunkten i Stora Värtan.

Under prövotiden har utsläppet av lakvatten reglerats med halter och årsmängder. Bolaget föreslår slutliga villkor i form av årsvärden. För parametrarna kadmium, koppar, kvicksilver, bly, zink och totalfosfor föreslås mindre mängder och för parametrarna krom, nickel och totalt organiskt kol föreslås större mängder än under prövotiden. Bolaget anser att utsläppet av lakvatten inte behöver regleras med haltvillkor.

Länsstyrelsens slutliga ställningstagande beträffande lakvatten

Efter genomgång av SÖRAB:s bemötande ersätter Länsstyrelsen sitt tidigare textstycke om lakvatten i yttrandet daterat den 25 mars 2008 (där reglering av även halter och lägre utsläpp av krom, nickel och TOC krävdes) med nedanstående textstycke.

Behandlingsperioden är förlagd från mars/april till oktober/november beroende av klimatet. Under vintermånaderna infiltreras lakvattnet tillbaka in i deponin. För att kunna nyttja den befintliga reningsanläggningen optimalt för rening av kväve behöver stora vattenutsläpp kunna göras under perioder med låga kvävehalter. Detta kräver en reglering av verksamheten som gör detta möjligt. Pga de fluktuationer i halter som uppträder under behandlingsperioden och för att kunna utnyttja kvävereningen maximalt när den fungerar som bäst och då tillåtas släppa ut vatten i Stora Värtan är regleringen i detta fall bäst som årsmängder. Detta gäller under förutsättning att utgående föroreningshalter inte uppvisar toxiska effekter i recipienten. Den stora utspädning som sker av lakvattnet i dagvattentunneln (lakvattnet uppgår till 1-3 % av totalflödet) bör minimera risken för toxiska effekter i utsläppspunkten i Stora Värtan. SÖRAB har även angivit att de kommer att säkerställa att utsläppen inte överstiger föreslaget mängdriktvärde genom att beräkna den maximala volymen lakvatten som kan släppas ut baserat på föroreningshalten vid aktuellt tillfälle. Länsstyrelsen delar bolagets uppfattning att följande riktvärden för föroreningsmängder i behandlat lakvatten bör gälla:

Parameter	Mängd (kg/år)
Kvicksilver	0,001
Kadmium	0,01
Krom	1,8
Koppar	1,1
Nickel	1,8
Bly	0,2
Zink	2,5
Totalt organiskt kol	8 000
Totalt kväve	2 000
Totalfosfor	22

Med riktvärde avses enligt 11 b § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd begränsningsvärde som inte får överskridas. Om ett riktvärde trots detta vid något tillfälle överskrids ska verksamhetsutövaren omgående vidta åtgärder så att värdet kan hållas.

Länsstyrelsen accepterar bolagets förslag på villkor avseende avledning av lakvatten vid driftavbrott i bolagets anläggning.

Övrigt

Söderhalls Renhållningsverk AB lämnade den 20 december 2007 in en ansökan om tillstånd enligt 9 kap miljöbalken till utökad verksamhet vid Hagby återvinningsanläggning till Miljöprövningsdelegationen. Ansökan omfattar inte den nedlagda deponin. I ansökan föreslår bolaget på liknande sätt som i detta ärende att avgörandet av frågan om villkor för utsläpp till vatten skjuts upp under en prövotid med redovisning senast den 31 december 2012. Skillnaden i detta fall är att redovisningen ska lämnas in till Miljöprövningsdelegationen. Länsstyrelsen anser att det måste säkerställas att frågan om utsläpp till vatten inte kommer att prövas av både Miljödomstolen och Miljöprövningsdelegationen framöver.

Käppalaförbundet

Förbundet tillstyrker att tillstånd ges under förutsättning att följande synpunkter beaktas;

I förslag till slutliga villkor för lakvatten står det att "Lakvatten ska kunna avledas till Käppalaverket i händelse av driftavbrott förutsatt att lakvattnet klarar de kriterier som Käppalaförbundet ställer på anslutna lakvatten ". Detta tolkar förbundet som att lakvattnet under inga omständigheter kommer att ledas till Käppalaverket, inte ens vid driftavbrott, om det inte uppfyller givna kriterier för godkända lakvatten enligt Svenskt Vattens certifieringssystem för slam preliminärt benämnt "Återvunnen växtnäring - certifierat slam".

Vidare accepterar förbundet bolagets förslag till förlängd provotid för utsläpp av processvatten till den 31 december 2012 samt den provisoriska föreskrift med riktvärden som årsmedelvärde i enlighet med Käppalaförbundets krav på industriella anslutningar.

Förbundet har i sitt slutförande av talan hänvisat till sitt tidigare yttrande i ärendet (se ovan) samt gjort följande förtydligande.

Förbundet är endast berett ta emot lakvatten i samband med nödsituation och under förutsättning att lakvattnet uppfyller kraven enligt Svenskt Vattens certifieringssystem för avloppsslam benämnt "REVAQ Återvunnen växtnäring Certifierat slam". Om lakvattnet uppfyller nämnda krav avgörs av förbundet efter hörande av styrgruppen för certifieringssystemet.

Förbundet är inte berett ta emot lakvatten under andra omständigheter.

Södra Roslagens miljö- och hälsoskyddsnämnd

Södra Roslagens miljö- och hälsoskyddsnämnd beslutar att som yttrande till miljödomstolen tillstyrka ansökan i de delar som berör nämndens verksamhet.

Miljö- och hälsoskyddskontorets synpunkter

Det som främst berör nämndens verksamhet, länsstyrelsen är tillsynsmyndighet för Hagbyanläggningen, är överledningen av lakvattnet till Stora Värtan. Reningsanläggningen som består av ett system av luftade dammar, överstrilningsytor, våtmarker och partikelfilter har sedan processvattnet kopplades bort, fungerat bra vad avser kvävereduktionen.

Avsikten är att anläggningen körs mars - november beroende på temperaturen, övrig tid infiltreras lakvattnet tillbaka in i deponin.

SÖRAB:s förslag till slutliga villkor bygger på att föroreningshalterna i det renade lakvattnet inte medför några akuta negativa konsekvenser i Stora Värtan eftersom

aktuella halter måste betraktas som låga. Därför föreslår man att riktvärden för utsläpp skall anges som total belastning (kg/år) i stället för tidigare halt och total belastning. Förändringen medför vissa smärre justeringar av de ursprungliga gränserna men kontoret bedömer att det totalt sett inte medför några negativa konsekvenser.

SÖRAB vill också att lakvattnet vid driftavbrott ska kunna avledas till Käppalaverket på de villkor som Käppalaförbundet fastställer. Kontoret har inga synpunkter på lösningen som innebär en direkt avledning till Käppalaverket på samma sätt som avledningen av det

Täby kommun miljö- och byggnämnden

Miljö- och byggnämnden tillstyrker ansökan om förlängning av provotiden till den 31 december 2007.

Begäran är även förankrad i den referensgrupp som kommunen medverkar i.

BOLAGETS BEMÖTANDE

Söderhalls Renhållningsverk Aktiebolag (SÖRAB) får härmed bemöta yttranden från Käppalaförbundet (aktbil. 139) och Länsstyrelsen i Stockholms län (aktbil. 142) enligt följande.

Käppalaförbundet

Käppalaförbundet har tillstyrkt SÖRAB:s yrkanden under förutsättning att lakvatten under inga omständigheter leds till Käppalaverket om det inte uppfyller givna kriterier för godkänt lakvatten enligt Svenskt Vattens certifieringssystem för slam, preliminärt benämnt "återvunnen växtnäring - certifierat slam".

Den av Käppalaförbundet angivna förutsättningen finns med i det villkor som SÖRAB föreslagit avseende avledning av lakvatten till Käppalaverket. Detta villkor innebär att SÖRAB kommer att avleda lakvatten till Käppalaverket endast då

Käppalaverket godkänt fortsatt anslutning, t.ex. vid driftstörningar som annars skulle medföra utsläpp av obehandlat lakvatten eller riktvärdesöverskridanden.

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen har tillstyrkt en förlängning av provotiden avseende processavloppsvatten, dock under förutsättning att provotiden begränsas till tre år. Vad beträffar utsläpp av lakvatten har länsstyrelsen slutligen accepterat de av bolaget föreslagna riktvärdena.

Slutligen har länsstyrelsen framhållit att det måste säkerställas att frågan om utsläpp till vatten inte prövas av både miljödomstolen och miljöprövningsdelegationen framöver.

Processavloppsvatten

Länsstyrelsen menar i sitt yttrande att provotiden bör begränsas till 3 år från det datum Miljödomstolens dom vunnit laga kraft.

En provotid på endast tre år förutsätter att ny reningsteknik införs direkt antingen på det samlande processvattnet eller på alla delströmmar samtidigt, för att inrymma projektering, anläggande, utvärdering med eventuella efterföljande justeringar. Ett sådant förfaringsätt medför att flera avgörande beslut måste fattas utan underlag vilket riskerar medföra både onödiga kostnader och en sämre teknisk lösning.

Processvattnet uppstår på att antal ytor med olika verksamheter spridda inom Hagby Återvinningsanläggning, vilket redovisas i provotidsredovisningen. Varje delström har en mer eller mindre unik karaktär både vad gäller flödesdynamik och föroreningsbelastning. SÖRAB:s avsikt är att stegvis bygga upp förfinad rening på de enskilda delströmmarna och/eller det samlade processvattnet vartefter vidtagna åtgärder utvärderats; m a o en strategi där beslut gällande val av ytterligare reningsteknik, kapacitet och justeringar baseras på erfarenheter och uppnådd reningseffekt av redan genomförda åtgärder. SÖRAB avser vidare, vilket även ligger till grund för ansökan om 5-års provotid, att inleda med att utforma kompletterande rening av processvattnet från komposteringsytan i huvudsyfte att

reducera partikelbundna föroreningar och närsalter/organisk material samt att utjämna flödet. En tänkbar teknik är en luftad damm med ett vegetationsfilter, en lösning som SÖRAB av erfarenhet vet kan ta ett antal år innan den uppnått full reningskapacitet. Beroende på uppnådd reningseffekt och flödesutjämning av vald teknik kommer SÖRAB därefter bli att ställas inför vägvalet att införa ytterligare kompletterande rening av löst organiskt material antingen på det samlade processvattnet eller på delströmmen från sorteringsytan. Det finns också anledning att utvärdera för- och nackdelar med specifika åtgärder även på andra delströmmar såsom dagvatten från körytor och ÅVC-område. Att införa en ny reningsanläggning kräver alltid en längre tids intrimning och flera justeringar. Eftersom SÖRAB ser behov av flera åtgärder på olika delströmmar som med fördel utförs steg för steg vidhåller SÖRAB därför att 5 år är en nödvändig prövotid för att fastställa slutliga villkor för processvattnet.

Lakvatten

SÖRAB bestrider länsstyrelsens ursprungliga villkorsförslag gällande haltregleringar, då SÖRAB efter 5 års utredningar kommit till slutsatsen att de inte är miljömässigt motiverade eller realistiska utifrån lakvattnets karaktär i förhållande till implementerad teknik och recipientens specifika känslighet. Argumenten finns redogjorda för i prövotidsredovisningen. Valet av reningsteknik har skett inom det arbete som pågått i referensgruppen.

SÖRAB önskar göra följande förtydliganden (tillägg) till prövotidsredovisningen. SÖRAB:s uppfattning var innan prövotidens slut, och är fortfarande, att det egentligen borde räcka med att reglera kväveutsläppen, eftersom de ekotoxikologiska undersökningar som bolaget låtit genomföra visat att övriga provisoriska riktvärdesparametrar förekommer i ofarliga former, eller på ofarliga nivåer. Då länsstyrelsen på sista referensgruppsmötet indikerade att en reglering av övriga parametrar ändå är önskvärd, eftersom man inte vet hur den avslutade deponin kommer att läcka i framtiden, har SÖRAB därför föreslagit utsläppsbegränsningar även för dessa.

SÖRAB:s uppfattning är fortfarande att det inte finns någon anledning att reglera utsläppen utifrån halter eftersom utsläppsnivåerna av parametrarna, efter utspädning i dagvattentunneln, inte kan orsaka någon akut förgiftningseffekt för vattenlevande organismer, inte ens om lakvatten skulle släppas ut obehandlat. Detta har SÖRAB i omgångar låtit undersöka med avancerade toxicitetstester, som även bekräftar de teoretiska toxicitetsnivåer som finns angivna i litteraturen (se prøvotidsredovisningen). Testerna har använts i samförstånd med referensgruppen, i vilken länsstyrelsen ingår, och ett av huvudsyftena med undersökningarna var att utreda om bolaget kunde frångå haltriktvärden. Nuvarande håltregleringar har medfört en oönskad driftsituation där lakvatten inte kunnat avledas till recipienten under perioder med optimal kvävereduktion. Resultaten från de ekotoxikologiska undersökningarna, som kontinuerligt rapporterats till referensgruppen, visade att haltriktvärdena skulle kunna frångås utan fara för organismerna i recipienten. Om recipienten hade varit en mindre insjö, eller ett mindre vattendrag med liten utspädning hade det enligt bolagets uppfattning varit relevant att även reglera utsläppen som haltriktvärden eftersom utsläppshalten då får ett direkt genomslag i recipienten. Detta är inte fallet för Hagbys lakvatten där mottagande dagvattentunnel späder ut lakvattnet med en faktor större än 30 och då utspädningen i Stora Värtan är än större. De av länsstyrelsen föreslagna haltriktvärdena, tillika provisoriska haltriktvärdena, har inget samband med risken för negativa toxicitetseffekter hos vattenlevande organismer i den aktuella recipienten.

Av miljöskäl är det ytterst viktigt att begränsa den totala belastningen (mängden) av riktvärdesparametrarna (framförallt kväve i Östersjön). Riktvärdet för kväve har därför beräknats relativt snävt och detta medför att SÖRAB har för avsikt att anpassa lakvattenutsläppen efter säsongsvariationen i reningsanläggningen (stora utsläpp under perioder med låga halter och mindre under perioder med höga halter). SÖRAB kommer att säkerställa att utsläppen inte överstiger föreslaget (och gällande) mängdriktvärden genom att beräkna den maximala volymen lakvatten som kan släppas ut baserat på föroreningshalten vid aktuellt tillfälle. Provtagning sker i enlighet med det kontrollprogram som årligen redovisas för länsstyrelsen. SÖRAB har kontinuerlig flödesmätning i anläggningen. Utsläppta mängder

journalförs månatligen och på så vis framgår hur stor mängd som kvarstår att släppa ut innan riktvärdet nås. De åtgärder som länsstyrelsen framhåller ska vidtas om något riktvärde riskerar att överträdas kommer således att kunna säkerställas, även utan haltriktvärden.

SÖRAB vidhåller sina utsläppsförslag för mängden TOC, nickel och krom som är beräknade utifrån halten 110 mg/l för den förra och 25 ug/l för metallerna. Dessa halter är normalt förekommande under sommaren, då koncentrationen är som högst, eftersom icke behandlingsbara/svårbehandlade föroreningar koncentreras under sommaren som en effekt av vattenavdunstning. TOC bedöms som icke behandlingsbart eftersom karakteriseringsutredningarna har visat att det inte kan brytas ned ytterligare biologiskt. Nickel och krom förekommer vidare i så låga halter och i sådan form att de är svårbehandlade i befintlig reningsanläggning. Utsläppen av dessa föreningar blir således, till skillnad från kväve som är dimensionerande för utsläpp, därför störst under den varma perioden. Det är således missvisande att beräkna dessa mängder utifrån en medelhalt för ett halvår som länsstyrelsen gjort. Eftersom TOC inte heller har funnits toxisk i förekommande koncentration vare sig på kort eller lång sikt, och dess kvalitativa innehåll inte karaktäriseras som potentiellt bioackumulerbart, bedöms utsläppet på 8 000 kg per år kunna ske utan fara för miljön.

Övrigt

SÖRAB kan inte se något formellt hinder mot att miljödomstolen prövar frågan om villkor för utsläpp av processavloppsvatten från den av domstolen lovgivna återvinningsverksamheten vid Hagby-anläggningen och att länsstyrelsen prövar motsvarande villkorsfråga avseende den utökade verksamhet som bolaget begärt tillstånd till i ansökan den 20 december 2007. Om begärt tillstånd beviljas, kommer det dessutom att tas i anspråk omgående, och med i anspråktagandet förfaller det av miljödomstolen meddelade tillståndet (vad avser återvinningsverksamheten). Det innebär i sin tur att miljödomstolen kommer att kunna skriva av M 1417-07 utan att behöva pröva frågan om villkor för utsläpp av processavloppsvatten.

DOMSKÄL**Lakvatten**

Miljödomstolen konstaterar att samtliga remissinstanser tillstyrker SÖRAB:s yrkande att prövotidsförordnandet i deldomen den 3 april 2001 beträffande rening av lakvatten skall avslutas. Miljödomstolen bedömer att bolagets vidtagna åtgärder och uppnådda resultat medger att det ovan nämnda prövotidsförordnandet beträffande utsläppet av lakvatten till Stora Värtan kan avslutas. De provisoriska föreskrifterna P1 och P2 kan därmed upphävas och ersättas av det utsläppsvillkor som bolaget föreslagit och samtliga remissmyndigheter godtagit. Miljödomstolen anser liksom bolaget och slutligen också samtliga remissmyndigheter att ett villkor med årsmängd som riktvärde är tillräckligt med hänsyn till de lagringsmöjligheter som finns vid anläggningen varvid utsläppet kan styras så att utsläpp inte sker vid otillräcklig rening.

Bolaget vill dock för att undvika utsläpp av obehandlat lakvatten eller överskridande av riktvärden vid driftavbrott för reningsanläggningen ha möjlighet att avleda lakvatten till Käppalaverket under förutsättning att vattnet uppfyller de krav som Käppalaverket ställer på lakvatten.

Käppalaförbundet är endast berett ta emot lakvatten i samband med nödsituation och under förutsättning att lakvattnet uppfyller kraven enligt Svenskt Vattens certifieringssystem för avloppsslam benämnt "REVAQ Återvunnen växtnäring Certifierat slam". Om lakvattnet uppfyller nämnda krav avgörs av förbundet efter hörande av styrgruppen för certifieringssystemet.

Bolaget har härefter föreslagit den i domslutet p 10 angivna villkorsformuleringen som accepterats av Käppalaförbundet och godtas av miljödomstolen.

Processvatten

SÖRAB yrkar att miljödomstolen skall skjuta upp avgörandet av frågan om villkor för utsläpp av processvatten under en prövotid, ålägga bolaget att under prövotiden genomföra ekotoxikologiska undersökningar av det förbehandlade processavloppsvattnet samt vid behov utreda kompletterande reningsteknik och vid behov komplettera reningsanläggningar och redovisa resultatet härav, med förslag till slutligt villkor, till miljödomstolen senast den 31 december 2012.

Miljödomstolen godtar liksom samtliga remissmyndigheter bolagets förslag till ytterligare utredning av utsläppet av processvatten. Den förhållandevis långa

utredningstiden godtas med hänsyn till att både utredning, och kompletterande reningssteg ska kunna genomföras under prövotiden.

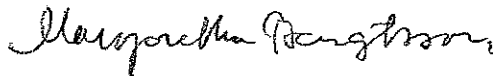
Utredningen bör liksom tidigare utredning genomföras i samråd med den referensgrupp som föreskrivs i den nuvarande provisoriska föreskriften P3. Föreskriften bör dock ändras så att lakvatten byts ut mot processvatten.

Under prövotiden ska processvattnet avledas till Käppalaverket. Miljödomstolen godtar liksom samtliga remissmyndigheter den begränsning av utsläppet av processvatten som bolaget föreslagit som provisorisk föreskrift.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga

Överklagande skall ges in till Nacka tingsrätt, miljödomstolen, senast den 24 september 2008 och vara ställt till Svea hovrätt, Miljööverdomstolen.

Bjarne Karlsson

Margaretha Bengtsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Bjarne Karlsson och miljørådet Margaretha Bengtsson samt de sakkunniga ledamöterna Dan Björklund och Eva Mill.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Om Ni är missnöjd med domen kan Ni överklaga den till Miljööverdomstolen, Svea hovrätt. Detta gör Ni genom att skriva ett överklagande som Ni skickar till miljödomstolen. Vad överklagandet skall innehålla framgår under ÖVERKLAGANDETS INNEHÅLL nedan.

Överklagandet måste ha inkommit till miljödomstolen inom tre veckor från domens datum. Senaste dag för överklagande finns normalt angiven i slutet av domen.

Anslutningsöverklagande

Om Er motpart har överklagat domen kan också Ni överklaga den till Miljööverdomstolen, även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut (s.k. anslutningsöverklagande). Ni skall också i detta fall skicka anslutningsöverklagandet till miljödomstolen.

Anslutningsöverklagandet måste ha kommit in till miljödomstolen inom en vecka från den senaste dag för överklagande som normalt finns angiven i slutet av domen.

Om det första överklagandet förfaller eller återkallas kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

ÖVERKLAGANDETS INNEHÅLL

I överklagandet skall anges

1. att det riktar sig till Miljööverdomstolen,
2. parternas namn och hemvist och om möjligt deras postadress, yrke, personnummer och telefonnummer, varvid parterna benämns klaganden respektive motpart,
3. den överklagade domen med angivande av miljödomstolens namn (tingsrättens namn) samt dag och nummer för domen,
4. den ändring som yrkas i miljödomstolens dom,
5. grunderna (skälen) för ändringsyrkandet, samt
6. de bevis som åberopas.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas inte lagts fram tidigare skall i mål där förlikning om saken är tillåten klaganden förklara anledningen till varför omständigheten eller beviset inte åberopats i miljödomstolen. Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare skall ges in samtidigt med överklagandet.

OBSERVERA

1. Överklagandet skall alltså vara riktat till Miljööverdomstolen men lämnas eller skickas till miljödomstolen. Om handlingarna skickas med posten skall det ske i fullständigt fränkerad försändelse.
2. Till överklagandet skall bifogas lika många kopior av skrivelsen som det finns motparter i målet. Har inte part bifogat tillräckligt antal kopior, framställs de kopior som behövs på partens bekostnad.
3. Ytterligare upplysningar lämnas av miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.